Suvestinė redakcija nuo 1997-06-25 iki 1998-07-21

Įstatymas paskelbtas: Žin. 1995, Nr. 96-2146, i. k. 0951010ISTA00I-1074

Nauja redakcija nuo 1997-06-25:
Nr. VIII-255, 1997-06-10, Žin. 1997, Nr. 59-1369 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-255

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS PASLAPČIŲ IR JŲ APSAUGOS ĮSTATYMAS

1995 m. spalio 25 d. Nr. I-1074
Vilnius

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas reglamentuoja valstybės paslaptis, jas sudarančių žinių įslaptinimą, saugojimą, naudojimą ir išslaptinimą Lietuvos Respublikoje bei jos diplomatinėse ir konsulinėse atstovybėse užsienyje.

2. Kitų valstybių paslaptį sudarančios žinios, perduotos Lietuvos Respublikai, saugomos ir naudojamos šio įstatymo nustatyta tvarka. Tais atvejais, kai įsigaliojusiose Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse yra nustatytos kitokios užsienio valstybių paslapčių saugojimo bei naudojimo taisyklės, nei numato šis įstatymas, yra taikomos tarptautinės sutarties taisyklės.

3. Šis įstatymas nereglamentuoja žinių, nesudarančių valstybės paslapties, įslaptinimo, naudojimo, saugojimo bei išslaptinimo tvarkos. Tokių žinių teisinį statusą, apsaugos tvarką, įslaptinimo žymas reglamentuoja kiti Lietuvos Respublikos norminiai aktai.

2 straipsnis. Valstybės paslaptis

1. Valstybės paslaptis – tai politinės, ekonominės, karinės, teisėtvarkos, mokslo ir technikos ar kitos žinios, kurių atskleidimas ar praradimas gali pažeisti Lietuvos Respublikos suverenitetą, gynybinę ar ekonominę galią, pakenkti Lietuvos Respublikos konstitucinei santvarkai bei politiniams interesams ir kurios yra numatytos šio įstatymo 6 straipsnyje išdėstytame valstybės paslaptį sudarančių žinių sąraše (toliau – valstybės paslapčių sąrašas).

2. Valstybės paslaptis yra Lietuvos valstybės nuosavybė.

3 straipsnis. Valstybės paslapčių kategorijos

1. Valstybės paslaptį sudarančios žinios pagal svarbą yra skirstomos į visiškai slaptas ir slaptas.

2. Žyma „Visiškai slaptai“ suteikiama valstybės paslaptį sudarančioms žinioms, kurių atskleidimas ar praradimas sukelia arba gali sukelti sunkių pasekmių valstybės interesams.

3. Žyma „Slaptai“ suteikiama valstybės paslaptį sudarančioms žinioms, kurių atskleidimas ar praradimas padaro arba gali padaryti žalos ir gali pakenkti valstybės interesams.

4 straipsnis. Valstybės paslapčių subjektai

Valstybės paslapčių subjektai yra tos valstybės valdžios ir valdymo institucijos, vietos savivaldos institucijos, valstybės valdžios ir valdymo institucijų steigiamos įmonės ir įstaigos, kurių veikla yra susijusi su valstybės paslaptį sudarančių žinių naudojimu ar jų apsauga.

5 straipsnis. Valstybės paslapčių apsaugos reglamentavimas

Valstybės paslaptį sudarančių žinių apsaugą reglamentuoja šis įstatymas bei įstatymų nustatyta tvarka Lietuvos Respublikos Vyriausybė, kuri:

1) Lietuvos Respublikos Seimui teikia siūlymus dėl valstybės paslapčių sąrašo keitimo ar papildymo;

2) pratęsia valstybės paslaptį sudarančių žinių įslaptinimo terminą;

3) tvirtina norminius aktus, reglamentuojančius valstybės paslaptį sudarančių žinių apsaugą;

4) nustato valstybės paslaptį sudarančių žinių perdavimo kitoms valstybėms arba tarptautinėms organizacijoms bei leidimų kitų valstybių piliečiams dirbti ar susipažinti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis išdavimo tvarką;

5) nustato asmenų, einančių pareigas, numatytas šio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje, supažindinimo su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis bei šių asmenų perspėjimo apie Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytą atsakomybę už valstybės paslaptį sudarančių žinių atskleidimą ar praradimą tvarką.

6 straipsnis. Valstybės paslapčių sąrašas

1. Valstybės paslaptį sudaro:

1) žinios apie valstybės materialinių išteklių rezervą (išdėstymas, apimtis, techninė dokumentacija, sukaupimo terminai, nomenklatūra, normatyvai);

2) valstybės institucijų veiklos ekstremaliomis sąlygomis valstybinės programos;

3) žinios apie valstybės dokumentų, vertybinių popierių, banknotų, monetų technologinės apsaugos elementų naudojimą ir šių elementų gamybos technologiją;

4) žinios, susijusios su valstybės dokumentų, vertybinių popierių, banknotų bei monetų padirbinėjimo technologijomis, naujų technologinės apsaugos elementų paieška ir kūrimu;

5) žinios apie naujausius mokslo ir technikos laimėjimus, naujus technologinius procesus, leidžiančius kokybiškai tobulinti ginkluotę ir karinę techniką;

6) žinios apie derybas su užsienio valstybėmis bei tarptautinėmis organizacijomis (specialios instrukcijos, rekomendacijos, atmintinės, nurodymai diplomatinių atstovybių vadovams arba derybų grupių vadovams ir nariams) ir sutartys iki jų pasirašymo momento, kurių atskleidimas ar praradimas gali pakenkti valstybių tarpusavio santykiams, valstybės interesams arba sutarčių pasirašymui;

7) kovos su terorizmu bei diversijomis planai, garantuojantys transporto saugumą geležinkeliuose, aviacijoje, Klaipėdos ir Šventosios jūrų uostuose;

8) žinios apie specialių valstybinių krovinių gabenimą (data, laikas, apsauga, maršrutas, ryšiai) bei branduolinio kuro gabenimą (data, laikas, apsauga, ryšiai);

9) žinios apie Ignalinos valstybinės atominės elektrinės fizinės saugos kompleksinį planą, technines saugos sistemas bei gynybos planus, labiausiai pažeidžiamas vietas, nurodytas specialiame sąraše, kurį tvirtina Ignalinos valstybinė atominė elektrinė;

10) žinios apie vyriausybinį ir specialųjį ryšį užtikrinančių kabelinių magistralių, įrengimų įjungimo, elektros maitinimo bei nekriptografinių apsaugos sistemų detaliąsias schemas;

11) žinios apie šifrus, šifravimo techniką ir su tuo susijusius dokumentus, šifravimo darbų organizavimą bei atlikimą;

12) žinios apie valstybės apsaugai ir gynybai priskirtų radijo dažnių naudojimą;

13) žinios apie valstybės gynybos ir valstybės sienos apsaugos planus;

14) žinios apie mobilizacinius kariuomenės ir jos rūšių išskleidimo planus;

15) žinios apie mobilizacinio pranešimo ir mobilizacinio išskleidimo valdymo schemą;

16) žinios apie ginklų, šaudmenų, sprogmenų, kovinės technikos, specialių priemonių ir specialios technikos gamybos programas bei jų gamybos technologijas;

17) žinios apie kariuomenės, operatyvinės veiklos subjektų, Lietuvos banko, Lietuvos ginklų fondo aprūpinimą ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, kovine technika, specialiomis priemonėmis, taip pat žinios apie operatyvinės veiklos subjektų aprūpinimą specialiąja technika;

18) detalizuotos žinios apie operatyvinės veiklos subjektų biudžeto lėšas ir išlaidas operatyvinei veiklai vykdyti, ginklams, šaudmenims, sprogmenims, kovinei technikai, specialioms priemonėms bei specialiai technikai įsigyti;

19) ginklų registro duomenys, kai ginklo savininkas ar valdytojas yra Krašto apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Valstybės saugumo departamentas, prokuratūra, Lietuvos bankas, Lietuvos ginklų fondas, taip pat žinios apie operatyvinės veiklos subjektų turimus ginklus, šaudmenis, sprogmenis, kovinę techniką, specialias priemones bei specialią techniką;

20) žinios apie operatyvinės veiklos subjektų slaptąsias struktūras ir etatus, jų kiekybinę ir personalinę sudėtį bei slaptai bendradarbiaujančius fizinius asmenis;

21) žinios apie operatyvinės veiklos subjektų slaptųjų struktūrų pareigūnų, apdraustų valstybiniu socialiniu draudimu, įskaitos duomenis bei valstybinio socialinio draudimo įmokas;

22) žinios apie operatyvinės veiklos subjektų operatyvinę veiklą, susijusią su žvalgyba ir kontržvalgyba;

23) įslaptinti liudytojo ar nukentėjusio asmens tapatybę nustatantys duomenys; duomenys apie asmenis, kuriems pagal Lietuvos Respublikos įstatymus taikoma apsauga nuo nusikalstamo poveikio, jeigu šių duomenų atskleidimas ar praradimas gali sukelti pavojų šių asmenų gyvybei ar sveikatai, jų konstitucinėms teisėms ir laisvėms, taip pat visapusiškam ir objektyviam bylos aplinkybių ištyrimui;

24) žinios apie mirties bausmės vykdytojus;

25) žinios apie mirties bausmės vykdymo vietą ir laiką iki bausmės įvykdymo momento;

26) Lietuvos Respublikos topografiniai žemėlapiai (M 1:50 000 ir stambesnių mastelių), kuriuose nurodytos valstybinės reikšmės ir rizikos objektų charakteristikos bei paskirtis, taip pat kita kartografinė medžiaga, kurioje pateikiama šiame sąraše esanti informacija;

27) valstybės sienos tarp Lietuvos Respublikos ir kitų valstybių bei 5 km pasienio zonos topografiniai žemėlapiai (1:10 000 ir stambesnių mastelių).

2. Valstybės paslapčių sąrašą keičia Lietuvos Respublikos Seimas savo iniciatyva arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės teikimu. Pasiūlymus dėl valstybės paslapčių sąrašo keitimo Vyriausybei gali teikti Valstybės saugumo departamentas arba valstybės paslapčių subjektai, suderinę šiuos siūlymus su Valstybės saugumo departamentu.

7 straipsnis. Žinių įslaptinimas

1. Žinių įslaptinimas – tai slaptumo žymos „Visiškai slaptai“ arba „Slaptai“ suteikimas žinioms, sudarančioms valstybės paslaptį.

2. Konkrečioms žinioms slaptumo žymas suteikia valstybės paslapčių subjektai.

3. Žinių įslaptinimo pagrindas – valstybės paslapčių sąrašas.

4. Valstybės paslapčių subjektai, vadovaudamiesi valstybės paslapčių sąrašu, sudaro detalius valstybės paslaptį sudarančių žinių, susijusių su jų veikla, sąrašus (toliau – detalūs valstybės paslapčių sąrašai). Detaliuose valstybės paslapčių sąrašuose turi būti nurodyta, kuriuo valstybės paslapčių sąrašo punktu vadovaujantis žinios įrašomos į detalius valstybės paslapčių sąrašus, ir numatytos šių žinių slaptumo žymos. Detalius valstybės paslapčių sąrašus tvirtina ir juos keičia valstybės paslapčių subjektų vadovai, tai suderinus su Valstybės saugumo departamentu.

8 straipsnis. Leidimas dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis

1. Eiti pareigas, susijusias su valstybės paslaptį sudarančių žinių naudojimu ar jų apsauga, gali tik atitinkamus leidimus turintys asmenys.

2. Leidimą dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis išduoda valstybės paslapčių subjektas, asmens kandidatūrą suderinęs su Valstybės saugumo departamentu. Be Valstybės saugumo departamento sutikimo asmeniui išduoti leidimą dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis draudžiama.

3. Dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis leidžiama asmeniui, jeigu jis:

1) yra Lietuvos Respublikos pilietis;

2) raštiškai sutinka, kad būtų patikrinta jo kandidatūra;

3) pagal savo asmenines, dalykines savybes bei medicinos reikalavimus, nustatytus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, tinka šiam darbui;

4) raštiškai pasižada saugoti valstybės paslaptį sudarančias žinias ir yra perspėtas apie Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytą atsakomybę už valstybės paslaptį sudarančių žinių atskleidimą ar praradimą.

4. Leidimas dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis asmeniui neišduodamas, jeigu jis:

1) yra kreipęsis į atitinkamas valstybės institucijas dėl Lietuvos Respublikos pilietybės atsisakymo;

2) turi teistumą už tyčinio nusikaltimo padarymą arba yra patrauktas baudžiamojon atsakomybėn už tokio nusikaltimo padarymą;

3) nustatyta tvarka yra pripažintas neveiksniu ar ribotai veiksniu;

4) Lietuvos Respublikai priešiškais interesais yra bendradarbiavęs arba palaiko ryšius su kitų valstybių specialiosiomis tarnybomis;

5) nuslepia arba pateikia melagingus biografijos faktus arba kitas žinias apie save, norėdamas suklaidinti jo kandidatūrą tikrinančius pareigūnus;

6) buvo atleistas iš pareigų dėl nustatytos darbo su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis tvarkos pažeidimų;

7) yra įtrauktas į operatyvinę įskaitą;

8) yra atsisakęs Lietuvos Respublikai duotos priesaikos.

9 straipsnis. Leidimas susipažinti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis

1. Susipažinti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis turi teisę tik leidimą dirbti su šiomis žiniomis turintis asmuo ir tik su tomis žiniomis, kurios yra susijusios su jo pareigų atlikimu.

2. Asmeniui leidimą susipažinti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis, kuriomis disponuoja kitas valstybės paslapčių subjektas, išduoda šiomis žiniomis disponuojančios institucijos vadovas. Asmuo privalo pateikti institucijos, kurioje jis dirba, vadovo tikslinį siuntimą. Siuntime turi būti patvirtinta, kad asmuo turi leidimą dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis, nurodyta, su kokiomis žiniomis asmeniui reikia susipažinti bei susipažinimo su tokiomis žiniomis motyvas.

3. Jei priimamas sprendimas neleisti asmeniui susipažinti su siuntime nurodytomis valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis, šiomis žiniomis disponuojančios institucijos vadovas savo sprendimą privalo motyvuoti bei per 10 dienų su šiuo sprendimu supažindinti asmenį siuntusios institucijos vadovą.

4. Pagal pareigas teisę susipažinti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis, neviršydami įstatymų nustatytų įgaliojimų, turi Respublikos Prezidentas, Ministras Pirmininkas, Lietuvos Respublikos Seimo nariai, taip pat asmenys, kuriuos eiti tam tikras pareigas skiria Respublikos Prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Ministras Pirmininkas.

10 straipsnis. Leidimo dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis anuliavimas

1. Leidimas dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis anuliuojamas, jeigu:

1) asmuo atsisako Lietuvos Respublikos pilietybės;

2) asmuo atleidžiamas iš pareigų, susijusių su valstybės paslaptį sudarančių žinių naudojimu ar jų apsauga;

3) asmuo nuteisiamas už tyčinio nusikaltimo padarymą;

4) asmuo nustatyta tvarka pripažįstamas neveiksniu ar ribotai veiksniu;

5) asmuo išvyksta nuolat gyventi ar pasilieka gyventi užsienyje;

6) nustatoma, kad leidimas asmeniui buvo suteiktas nepagrįstai;

7) asmuo įtraukiamas į operatyvinę įskaitą;

8) asmuo atsisako Lietuvos Respublikai duotos priesaikos.

2. Leidimą dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis anuliuoja valstybės paslapčių subjektas savo iniciatyva arba Valstybės saugumo departamento teikimu ne ginčo tvarka. Apie priimtą sprendimą valstybės paslapčių subjektas informuoja Valstybės saugumo departamentą.

3. Leidimo dirbti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis anuliavimas arba darbo santykių nutraukimas neatleidžia asmens nuo įsipareigojimo saugoti jam patikėtas ar tarnybos metu sužinotas valstybės paslaptį sudarančias žinias šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytą terminą bei nuo atsakomybės už tokių žinių atskleidimą.

11 straipsnis. Valstybės paslaptį sudarančių žinių apsaugos užtikrinimas

Valstybės paslapčių subjektai šio įstatymo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka privalo organizuoti bei užtikrinti valstybės paslaptį sudarančių žinių apsaugą.

12 straipsnis. Valstybės paslaptį sudarančių žinių įslaptinimo terminai

1. Valstybės paslaptį sudarančios žinios įslaptinamos:

1) žinios, klasifikuojamos žyma „Slaptai“, – 10 metų;

2) žinios, klasifikuojamos žyma „Visiškai slaptai“, – 30 metų, o žinios, susijusios su slaptaisiais operatyvinės veiklos dalyviais, – 75 metams.

2. Žinių įslaptinimo terminas skaičiuojamas nuo dokumento, kuriame yra valstybės paslaptį sudarančių žinių, pasirašymo momento arba nuo tokių žinių įslaptinimo momento, jei įslaptinimo data nurodoma papildomai.

3. Jei tam tikrų žinių įslaptinimo terminą valstybės saugumo sumetimais reikia pratęsti, šį klausimą valstybės paslapčių subjekto arba Valstybės saugumo departamento teikimu sprendžia Lietuvos Respublikos Vyriausybė, kuri įslaptinimo terminą gali pratęsti iki 5 metų. Pratęsimų skaičius neribojamas, tačiau bendras žinių įslaptinimo terminas negali būti ilgesnis nei 80 metų.

13 straipsnis. Įslaptintų dokumentų saugojimas ir tvarkymas

Dokumentai, kuriuose yra valstybės paslaptį sudarančių žinių, saugomi, tvarkomi ir naikinami vadovaujantis Lietuvos archyvų departamento ir Valstybės saugumo departamento nustatyta bendra įslaptintų dokumentų raštvedybos organizavimo, saugojimo, tvarkymo, apskaitos bei kompiuterizuotos slaptos informacijos duomenų apsaugos tvarka.

14 straipsnis. Valstybės paslaptį sudarančių žinių išslaptinimas

1. Pasibaigus šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytam įslaptinimo terminui arba kai dėl tam tikrų aplinkybių valstybės paslaptį sudarančios žinios praranda slaptumą iki sueinant nustatytam terminui, šios žinios išslaptinamos ir turi būti prieinamos visuomenei.

2. Žinios išslaptinamos jas įslaptinusio valstybės paslapčių subjekto arba valstybės paslapčių subjekto, disponuojančio šiomis žiniomis, sprendimu, tai suderinus su Valstybės saugumo departamentu.

15 straipsnis. Valstybės paslaptį sudarančių žinių apsaugos kontrolė

1. Valstybės paslaptį sudarančių žinių apsaugą visose institucijose šalies viduje bei jos diplomatinėse ir konsulinėse atstovybėse užsienyje kontroliuoja Valstybės saugumo departamentas, kuris:

1) kontroliuoja, kaip laikomasi valstybės paslaptį sudarančių žinių įslaptinimo, naudojimo, saugojimo bei išslaptinimo nustatytos tvarkos;

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybei teikia pasiūlymus dėl valstybės paslapčių apsaugos sistemos tobulinimo;

3) atlieka tyrimą, jei paaiškėja valstybės paslaptį sudarančių žinių praradimo ar atskleidimo faktai.

2. Valstybės saugumo departamentas teikia metodinę pagalbą dėl valstybės paslaptį sudarančių žinių apsaugos.

3. Dokumentų, kuriuose yra valstybės paslaptį sudarančių žinių, apskaitos, tvarkymo bei raštvedybos organizavimo kontrolę vykdo Lietuvos valstybinės archyvų sistemos įstaigos.

16 straipsnis. Asmens teisės ir pareigos bei asmens teisių apribojimai

1. Asmuo turi teisę kreiptis į teismą dėl leidimo dirbti ar susipažinti su valstybės paslaptį sudarančiomis žiniomis neišdavimo ar anuliavimo pagrįstumo.

2. Asmuo jam patikėtas ar tarnybos metu sužinotas valstybės paslaptį sudarančias žinias privalo saugoti šio įstatymo 12 straipsnyje nustatytą laiką.

3. Asmuo, kuriam buvo patikėtos žinios, klasifikuojamos žyma „Visiškai slaptai“, negali emigruoti 5 metus, „Slaptai“ – 2 metus nuo to momento, kai jis nebeeina pareigų, susijusių su valstybės paslaptį sudarančių žinių naudojimu bei apsauga, arba jam buvo leista susipažinti su tokiomis žiniomis.

17 straipsnis. Atsakomybė už valstybės paslaptį sudarančių žinių atskleidimą

Asmuo už jam patikėtų arba tarnybos metu sužinotų valstybės paslaptį sudarančių žinių atskleidimą ar praradimą atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

18 straipsnis. Įstatymo įgyvendinimo tvarka

Šio įstatymo įgyvendinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės paslapčių ir jų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, Nutarimas
1996-12-19, Žin., 1996, Nr. 126-2962 (1996-12-31), i. k. 0961000NUTARG961269
Dėl Lietuvos Respublikos valstybės paslapčių ir jų apsaugos įstatymo 5 ir 10 straipsnių atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai, taip pat dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. kovo 6 d. nutarimų Nr. 309 ir Nr. 310 atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso normoms

2.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. VIII-255, 1997-06-10, Žin., 1997, Nr. 59-1369 (1997-06-25), i. k. 0971010ISTAVIII-255
Lietuvos Respublikos valstybės paslapčių ir jų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymas